

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน¹

ปิยธิดา สะต้วงค์²

การศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน และเพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีข้อสรุปดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามเปิดเผยประวัติการทำความผิดของเด็กและเยาวชน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน โดยกำหนดห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ว่าในทางใด

เจตนารมณ์ที่สำคัญของกฎหมายข้างต้น เพื่อต้องการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาด ได้มีโอกาสกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยการห้ามมิให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมของเด็ก และห้ามมิให้ใช้ประวัติอาชญากรรมดังกล่าวไปในลักษณะการจำกัดสิทธิบางประการของเด็ก เช่น สิทธิในการเข้ารับการศึกษาต่อ สิทธิในการเข้ารับทำงาน เพื่อมิให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดถูกตีตราหรือ ประณามจากสังคม อันเป็นการปิดกั้นโอกาสของเด็กและเยาวชนในการปรับตัวกลับสู่สังคมและเริ่มต้นชีวิตใหม่ ดังนั้น จึงกำหนดห้ามมิให้ใช้ประวัติการทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเชิงลบ เพื่อช่วยส่งเสริมให้พวกเขาสามารถเติบโตไปในทางที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตาม แม้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดส่วนใหญ่สมควรได้รับโอกาสให้สามารถกลับไปเริ่มต้นใหม่ในสังคมได้ แต่มีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มกลับไม่เห็นคุณค่าของการได้รับโอกาสนั้น หลายกรณีเยาวชนกลับไปกระทำความผิดซ้ำในคดีร้ายแรงยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความปลอดภัยของประชาชน การที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี

¹ บทความนี้ เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ และคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิฑูร และอาจารย์ ดร.พิรพงศ์ จงไพศาลสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 มิได้บัญญัติขอบเขตของการห้ามมิให้นำประวัติการกระทำ ความผิดมาพิจารณาในลักษณะเป็นผลร้ายต่อเด็กเอาไว้ให้ชัดเจน ทำให้ต้องนำหลักการในข้อนี้มาใช้กับเด็ก ทั้งเด็กที่กระทำความผิดไปด้วยความพลั้งพลาดและเด็กที่ตั้งใจกระทำความผิด โดยรวมถึงการห้ามนำ ประวัติการกระทำความผิดของเด็กมาใช้พิจารณาลงโทษเด็กที่มีเจตนากระทำความผิดซ้ำด้วย

ผู้ศึกษาเห็นว่า เจตนารมณ์ของแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ยึดหลักประโยชน์ สูงสุดของเด็กและเยาวชน โดยห้ามนำประวัติอาชญากรรมของเด็กมาพิจารณาให้เป็นผลร้ายแก่เด็กนั้น มุ่ง คุ้มครองสิทธิของเด็กที่ได้รับการฟื้นฟูจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว เพื่อให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวสามารถ กลับไปใช้ชีวิตและได้รับโอกาสกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยการลบประวัติอาชญากรรมของเด็ก ออกจากระบบ แต่มิได้มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มที่เคยกระทำความผิดและเคยนำกระบวนการฟื้นฟูเด็ก และเยาวชนผู้กระทำความผิดมาใช้แล้วแต่ไม่ได้ผล เมื่อได้รับโอกาสกลับคืนสู่สังคมแล้วก็ยังไปก่อความ เดือดร้อน สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน โดยการกระทำความผิดซ้ำในคดี ร้ายแรงทำให้สังคมไม่ปลอดภัย จึงเห็นว่า ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 ให้ชัดเจนขึ้น โดยกำหนดให้ศาลสามารถนำประวัติ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมาใช้พิจารณากำหนดโทษในคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ ได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมจากประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน

2. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การ โอนคดีเด็กและเยาวชนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี ธรรมดา

หลักเกณฑ์ในการโอนคดีเด็กหรือเยาวชนซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวไป พิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาหรือที่เรียกกันว่า ศาลผู้ใหญ่ นั้น บัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง ความว่า “คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงสภาพ ร่างกาย สภาพจิต สติปัญญาและนิสัยแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิด หรือในระหว่างการพิจารณา เด็ก หรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ให้มี อำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้”

บทบัญญัติข้างต้นกำหนดหลักเกณฑ์ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้พิจารณาในการโอนคดีที่ เด็กและเยาวชนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ได้แก่ สภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัย หากเยาวชนมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 18 ปี บริบูรณ์ ก็ให้โอนคดีไปพิจารณาใน ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ เห็นได้ว่า บทบัญญัติข้างต้น มิได้กำหนดให้นำอายุของเยาวชนที่

กระทำความผิด ฐานความผิด รวมถึงประวัติการกระทำความผิดมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาด้วยแต่ประการใด

ผู้ศึกษาเห็นด้วยที่ต้องมีการกำหนดให้นำอายุและฐานความผิดมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจในการโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง ด้วย แต่ไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดอายุให้แน่ชัด ดังเช่น กฎหมายของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาผู้กระทำความผิดร้ายแรงมีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ เช่น เด็กอายุ 14 ปี ได้ก่อเหตุกราดยิงในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น รวมถึงในปัจจุบันแม้ได้มีการกำหนดปัจจัยดังกล่าวไว้ แต่ในทางปฏิบัติคดีที่ได้รับการพิจารณาให้โอนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา มักเป็นคดีที่มีความซับซ้อนเช่น การกระทำความผิดหลายบท มีความร้ายแรงและเป็นเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป แต่สำหรับประวัติการกระทำความผิด พบว่าเนื่องจาก พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 กำหนดห้ามนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้าย...” ดังนั้น แม้เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวจะมีพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำซาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ได้นำมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาใช้กับเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวแล้วแต่ไม่ได้ผล และมีแนวโน้มว่าการกระทำความผิดซ้ำในครั้งหลังจะทวีความรุนแรงมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถใช้ประวัติการกระทำความผิดดังกล่าวมาเป็นหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาเพื่อเป็นการป้องกันเหตุร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง การใช้ดุลพินิจโอนคดีเด็กและเยาวชนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา สมควรมีการกำหนดให้นำอายุของผู้กระทำในขณะกระทำความผิด ฐานความผิด และประวัติการกระทำความผิดของเด็ก เป็นหลักเกณฑ์ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวนำมาใช้เพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจในการโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาด้วย

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดร้ายแรงภายหลังได้รับการปล่อยตัว

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 138 บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการคุมประพฤติเพื่อเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนมิได้ไปกระทำความผิดซ้ำ ไว้ว่า “กรณีที่ศาลพิพากษาปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปให้กระทำความผิดและเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น ศาลจะกล่าวตักเตือนเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนก็ได้ ถ้าจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับ

ความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย ก็ให้ศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติชั่วคราวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษาเท่าที่จำเป็น...”

บทบัญญัติมาตรา 138 ดังกล่าวไปข้างต้น เป็นการกำหนดให้นำมาตรการคุมประพฤติซึ่งๆได้กำหนดไว้ 8 ข้อ มาใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัวเด็กไป เพื่อเฝ้าระวังมิให้เด็กไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่นำมาใช้กับกรณีที่เด็กกระทำความผิดไม่ร้ายแรง และศาลมิได้พิพากษาส่งตัวเด็กไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่กำหนดไว้ในหมวด 4 เท่านั้น โดยมีได้บัญญัติให้นำมาใช้กับกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรง หลังได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่ประการใด

ขณะเดียวกัน แม้ประเทศไทยจะมีการตราพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ขึ้นบังคับใช้ และมีมาตรการเฝ้าระวังการกระทำความผิดหลังได้รับการปล่อยตัวจากสถานที่กักขัง แต่มาตรา 4 ของพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ห้ามนำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี นั้นหมายความว่า เด็กที่กระทำความผิดร้ายแรง เมื่อครบกำหนดการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสถานที่กักขังอื่นใด ในขณะที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ก็ไม่อาจนำมาตรการเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาบังคับใช้ได้เช่นเดียวกัน

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 138 ให้ครอบคลุมการบังคับใช้กับกรณีเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วย รวมถึงควรกำหนดเพิ่มเติมให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีร้ายแรง และมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดใช้แล้วไม่ได้ผล คาดหมายได้ว่าหากเด็กหรือเยาวชนได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกให้สามารถนำมาตรการกักขังเพื่อป้องกันมาใช้ แต่ต้องเป็นกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งและไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดแล้วได้ผล

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับการห้ามเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชน

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขมาตรา 84 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“ มาตรา 84 เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน ห้ามมิให้เปิดเผยหรือ นำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

แก่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ว่าในทางใด ๆ เว้นแต่เป็นการใช้ประกอบดุลพินิจของศาลเพื่อกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือการกำหนดโทษกรณีเป็นการกระทำความผิดซ้ำ หากมีการฝ่าฝืนให้ศาลสั่งระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือเพิกถอนการกระทำนั้น และอาจกำหนดค่าเสียหายหรือบรรเทาผลร้ายหรือมีคำสั่งให้จัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามที่เห็นสมควร”

การเสนอดังกล่าว เนื่องจากการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนต้องยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ดังนั้น การตีความกฎหมายจึงต้องตีความในลักษณะที่ไม่เป็นผลร้ายต่อเด็ก มาตรา 84 แม้มีการกำหนดว่า ศาลสามารถนำประวัติการกระทำความผิดอาญามาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนก็ตาม แต่วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นก็ต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่เป็นผลร้ายต่อเด็ก แต่การกำหนดโทษสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำนั้น ย่อมเป็นผลร้าย ดังนั้น เพื่อให้ศาลมีอำนาจดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ศาลสามารถนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กมาใช้กำหนดโทษสำหรับเด็กและเยาวชนกรณีเป็นการกระทำความผิดซ้ำได้

2) ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การโอนคดีเด็กและเยาวชนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไข พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคสอง โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ สถานความผิด ประวัติการกระทำความผิด สภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญาและนิสัยแล้ว เห็นว่า ในขณะกระทำความผิด หรือในระหว่างพิจารณา เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้”

การเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากในปัจจุบัน มิได้มีการกำหนดให้นำอายุและสถานความผิดมาพิจารณาประกอบการใช้ดุลพินิจในการโอนคดีเด็กและเยาวชนจากศาลเยาวชนและครอบครัวไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา แต่ในทางปฏิบัติศาลได้นำไปพิจารณาอยู่แล้ว การกำหนดดังกล่าวจึงเป็นการกำหนดเพื่อให้บทบัญญัติมาตรานี้ มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับกฎหมายต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ให้มีการกำหนดให้นำประวัติการกระทำความผิดมาใช้ประกอบดุลพินิจในการโอนคดีเด็กและเยาวชนจากศาลเยาวชนและครอบครัวไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาด้วย เนื่องจากการนำประวัติการกระทำความผิดมาใช้ประกอบดุลพินิจนั้นเป็นการกระทำที่เป็นผลร้ายต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องห้าม ดังนั้น เมื่อมีความจำเป็นต้องนำประวัติการกระทำความผิดมาใช้ประกอบการใช้ดุลพินิจของศาลในการโอนคดีจึงต้องกำหนดไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน ซึ่งนอกจากจะทำให้กฎหมายไทยมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นแล้ว การแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวยังทำให้กฎหมายไทยสอดคล้อง

กับกฎหมายต่างประเทศที่ส่วนใหญ่กำหนดให้นำประวัติการกระทำความผิดมาใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาโอนคดีของเด็กและเยาวชนไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาอีกด้วย

3) ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดร้ายแรงภายหลังได้รับการปล่อยตัว

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 138 วรรคแรก โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 138 ในกรณีที่ศาลพิพากษาปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป หรือพ้นจากการควบคุมของสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 ถ้าศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้กระทำความผิดและเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น ศาลจะว่ากล่าวตักเตือนเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนก็ได้ ถ้าจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนด้วย ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษาเท่าที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ได้อันอาจชักนำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิด

(2) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(3) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจชักนำไปสู่การกระทำความผิด

(4) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติดนอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิด

(5) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล พนักงานคุมประพฤติ หรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นประจำ

(6) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม รับคำปรึกษาแนะนำ รับการรักษา แก้ไขบำบัดฟื้นฟู ประกอบสัมมาชีพ หรือให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการอบรมศีลธรรม จริยธรรมและหน้าที่พลเมือง

(7) ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยหรือบุคคลหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนนั้น กระทำหรือห้ามมิให้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนตามที่ศาลกำหนด

(8) กำหนดเงื่อนไขอื่นใดเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความประพฤติดีของเด็กหรือเยาวชน

(9) มาตรการกักขังเพื่อป้องกัน

การเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 138 ดังที่กล่าวไปข้างต้น เพื่อให้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 138 วรรคแรก มีความชัดเจนว่า จะสามารถนำเงื่อนไขการคุมประพฤติที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ ไปใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 รวมถึงกรณีที่เป็นอย่างยิ่งและไม่มีมาตรการอื่นสามารถนำมาใช้ได้แล้ว ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำพิพากษาให้สามารถนำมาตรากักขังเพื่อป้องกันมาใช้กับเด็กหรือเยาวชนได้ ทั้งนี้ ถึงแม้รัฐจะมีหน้าที่ให้การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก แต่หากเด็กนั้นไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้โดยปกติสุข และมีแนวโน้มว่าจะก่ออาชญากรรมรุนแรง ซึ่งอาจมีปัจจัยมาจากตัวของเด็กเอง เช่น มีภาวะทางจิต ก็สมควรมีมาตรการรองรับกรณีดังกล่าวไว้ โดยการกักขังเพื่อป้องกันนี้ มิใช่การนำเด็กและเยาวชนไปกักขังในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 แต่อาจเป็นสถานที่ที่แตกต่างหากจากสถานที่ดังกล่าว เช่น โรงพยาบาลที่ให้การรักษาแก่ผู้ป่วยทางจิต เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองประชาชนจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. รายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. ประวัติและความเป็นมา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. [Online], Available URL: <https://www.djop.go.th/navigations/ประวัติและความเป็นมา>, 2567 (กรกฎาคม, 17).

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. [Online], Available URL: <https://humanrights.mfa.go.th/th/kids/72/> 2567 (กรกฎาคม, 4).

กระทรวงยุติธรรม. การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน แนวทางในการหันเหคดี. [Online], Available URL: <https://www.moj.go.th/view/16112.2567> (กรกฎาคม, 4).

ณัฐฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. ทฤษฎีการลงโทษ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ม.ป.ป..

ประเทือง ธนียผล. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2564.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child). กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริม
สวัสดิภาพและพิทักษ์, 2560.

ภาษาต่างประเทศ

Adam De Gree and Rachael Smith. **Juvenile Justice System | Definition, History & Purpose.** [Online],
Available URL: <https://study.com/academy/lesson/juvenile-definition-law-crime-statistics.html>.
2024 (August,7).

Business Standard. **Safety to life and property of citizens is state 's responsibility : SC.** [Online],
Available URL: https://www.business-standard.com/article/current-affairs/safety-to-life-and-property-of-citizens-is-state-s-responsibility-sc-123022600713_1.html. 2024 (July, 18).

Cambridge Dictionary. **Recidivism.** [Online], Available URL:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/recidivism>. 2024 (July, 15).

Center on Juvenile & Criminal Justice. **Juvenile Justice History.** [Online], Available URL:
<https://www.cjcj.org/history-education/juvenile-justice-history>. 2024 (July,17).

Frieder Dünkel. **Youth Justice in Germany.** [Online], Available URL: https://rsf.uni-greifswald.de/storages/uni-greifswald/fakultaet/rsf/lehrstuehle/rs-duenkel/Veroeffentlichungen/Duenkel_-_Youth_Justice_in_Germany_-_Oxford_Handbooks_Online.pdf
2024 (August,9).

Iilsindia. **Preventive Theory of punishment.** [Online], Available URL: https://www.iilsindia.com/study-material/328166_1635102183.pdf. 2024 (July, 18).

Law Birdie. **Juvenile Delinquency and Labeling Theory.** [Online], Available URL:
<https://lawbirdie.com/juvenile-delinquency-and-labeling-theory/2024> (July,19).

Lyle Therese A. Hilotin-lee. **History of the juvenile Justice System.** [Online], Available URL:
<https://www.findlaw.com/criminal/juvenile-justice/development-of-the-juvenile-justice-system.html>. 2024 (July,17).

Marriam-Webster. **Intelligence.** [Online], Available URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/intelligence>. 2024 (December, 5).

Ministry of the Interior Finland. **The Police maintain public order and security.** [Online], Available
URL: <https://intermin.fi/en/police/public-order-and-security>. 2024 (July, 18).

National Institute of Justice. **Recidivism**. [Online], Available URL: <https://nij.ojp.gov/topics/corrections/recidivism>. 2024 (July, 15).

Sarah Bruchmiller. **The basics of juvenile law**. [Online], Available URL: <https://www.tdcaa.com/journal/the-basics-of-juvenile-law/>. 2024 (July, 29).

Sucheta Pravin Kudale. **Theories of Punishment**. [Online], Available URL: <https://blog.ipleaders.in/theories-of-punishment/> 2024 (July, 18).